

اصول اعتقادی

اسلام

قسمت بیست و هشتم

«معاد»

کیفیت حشر انسانها

(۴)

آیت الله حسین نوری

روز قیامت دارای مواقف و مراحل متعددی است که نخستین موقف آن باز یافتن حیات اخروی و برانگیخته شدن انسانها است، این موقف «بعث» و «حشر» نامیده میشود موقفی است بسیار حساس و لحظه ای است بسیار مهم.

در تمام مدت عالم برزخ افراد صالح و شایسته یعنی کسانی که در زندگی دنیا خود را با اعتقادات صحیح و کامل و اخلاق شایسته ساخته و منجهز کرده و به وظائف دینی خود عمل کرده اند در انتظار چنین لحظه ای بسر میبرند و از خداوند تقاضا میکنند که پروردگارا صبح قیامت را پدید بیاور و وعده خود را محقق و عملی بساز تا در جوار مقدس پاکان و نیکان جای بگیریم و از نعمت های بهشتی برخوردار شویم.

اما کسانی که دارای انحراف اعتقادی یا اخلاق ناپسند یا انحراف عملی بوده اند و در راه انجام اهداف زندگی دنیا به ظلم و ستم و انجام گناهان دست یازیدند از فرا رسیدن چنین لحظه ای و آمدن چنین روزی در هول و هراس بسر میبرند.

قرآن مجید و احادیث معتبر اسلامی در رابطه با این موقف حساس فراوان سخن گفته و مکرراً هشدار داده اند:

قرآن کریم بطور کلی مردم را در رابطه با آن موقف حساس بدو دسته تقسیم میکند و میفرماید: «يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفِدَاءً وَتُؤْبَقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرِثًا»^۱.

یعنی: روزیکه گروه با تقوا را با تکریم و احترام سواره محشور میگردانیم و گناهکاران را بسوی جهنم میرانیم.

در تفسیر برهان نقل می کند که حضرت امیر مؤمنان علیه السلام از حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وآله شرح و توضیح در باره آیه اول که مربوط به حشر متقیان است خواستند حضرتش فرمودند: یا علی: «وفد» یعنی: گروهی که با تشریف و تکریم سواره وارد می گردند این گروه چون در دنیا تقوا را پیشه خود ساختند و در هر مرحله ای از مراحل زندگی بر اساس تقوا گام برداشتند خداوند آنان را برگزید و دوست خود گرفت و از اعمال آنان بخشود گردید، آنها در روز قیامت با چهره های نورانی سر از خاک بر میدارند و بر اندام آنها لباسهای فاخر پوشانده میشود و فرشتگان الهی برای استقبال آنها می آیند و اطراف هر یک از آنان را هزار فرشته از پیش رو و جانب راست و چپ

الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ»^۲ یعنی ای وای بر ما که ما را از قبرها مان برانگیخت؟ این همان وعده خداوند رحمان است و پیغمبران الهی که از این روز سخت خبر داده بودند همه راست گفتند.

گروهی که هنگام سر از خاک برداشتن با آه و افسوس چنین میگویند همان کسانی هستند که در زندگی دنیا بگفتار سفیران الهی با نظر تحقیر می نگریستند و حقایقی را که آنان با کمال خیرخواهی و دلسوزی در قالب منطقی و برهان و وعظ و نصیحت بیان میکردند باور نمی کردند و بجای فکر و دقت در آن همه گفتار حکمت بار و بجای اصلاح و تهذیب اخلاق خود و بجای بکار انداختن نیروها و امکانات خود در راه سعادت خویش و اجتماع بشری وجود خود را با خلق و خوی ناشایست و گناهان و ظلم و جنایتها آلوده می ساختند و امروز اینچنین بر خاک ذلت نشسته و غبار غم و اندوه چهره های آنانرا فرا گرفته است.

که قرآن مجید در باره آنها میگوید:

«فذرهم يخوضوا ويلعبوا حتى يلاقوا يومهم الذي يوعدون يوم يخرجون من الأجدات سراعا كأنهم الی نصب بوفضون خاشعة ابصارهم ترهقهم ذلّة ذلك اليوم الذي كانوا يوعدون»^۳.

یعنی: آنها که در وادی کفر و گمراهی گام نهاده و بسخشان تو گوش نسیدهند را بگذار در گردابهای باطل فرو برونند و سرگرم بازیچه های دنیای خود باشند تا روزی را که خداوند بآنها وعده داده است بیینند روزیکه سرعت سر از قبرها بر آورده بسوی پرچمهایی که برای جمع شدن کفار در اطراف آن نصب شده است در حالی که چشمهای آنها از هول و وحشت قیامت فرو افتاده و ذلت آنها را فرا گرفته است بشتابند آروزیکه در دنیا بآنها وعده داده شده بود.

قرآن کریم در موردی حشر کسانی که در زندگی دنیا خدا را فراموش کردند را چنین توصیف میکند: «وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى فَإِنَّ رَبَّ لِمَ حَشْرُنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا فَإِنَّ كَذَلِكَ أَنْتَ آيَاتُنَا فَنَسِيهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى»^۴.

یعنی: کسیکه از یاد من اعراض کند معیشت و زندگی سخت و تنگ در دنیا نصیبش می شود و در روز قیامت نابینا محشورش میکنیم و او در آنحال میگوید پروردگارا چرا مرا نابینا محشور کردی و حال آنکه من در دنیا بینا بودم خداوند در پاسخ

فرا میگردد و آنها در حالی که بر مرکب مخصوصی سوار میشوند و فرشتگان آنها را همراهی میکنند حرکت می کنند و هنگامی که بدرج بهشت میرسند شربت گوارائی از شربت های بهشتی بآنها داده میشود تا بنوشند و گفتار پروردگار متعال «وَسَقِيهِمْ شَرِبَاتٍ وَسَّابِقًا»^۱ یعنی: «خداوند آنها را از شربت پاکیزه سیراب میسازد» تحقق می یابد.

از آن پس خداوند متعال میفرماید: «اینان دوستان من هستند بدون توقف وارد بهشتشان بسازید که مشمول رحمت من می باشند»^۲.

در رابطه با گروه مجرمین در آیه دوم از این دو آیه که ذکر گردید قرآن کریم از رانده شدن آنها بسوی جهنم سخن میگوید و در آیات دیگر کیفیت حشر آنها را باین ترتیب بیان میکند.

«قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَد

